

KAP 3 HALLSBERGS KOMMUN IDAG

I detta kapitel beskrivs Hallsbergs kommun historiskt och fysiskt, dess befolkningstrender samt vilka kommunala visioner, planer och måldokument som påverkar eller påverkas av översiktsplanen.

3.1 Hallsbergs identitet

3.1.1 Historik

Tätorten Hallsberg är ett av de många unga samhällen i Sverige som kom till i samband med att järnvägarna anlades vid slutet av 1800-talet och benämns därför stationssamhällen. De växte upp kring järnvägsstationerna och i många fall på mark som tidigare varit helt obebyggd. Stationerna blev centrum i de nya samhällena, mötesplatser för människor från när och fjärran och de lockade därför också till sig entreprenörer som öppnade hotell, handelsbodas och andra serviceinrättningar. Livligast blev de som fungerade som knutpunkter, för olika järnvägslinjer eller för väg och järnväg. Till den kategorin hörde just Hallsberg, där två järnvägar mötte en landsväg.

Före 1862, när det första stationshuset byggdes, bestod platsen för nuvarande Hallsbergs tätort av en långsträckt, skogbeväxt ås, utmed den gamla landsvägen mellan Vretstorp och Sannahed drog fram. Socknens naturliga centrum låg då vid Hallsbergs kyrka, ca 4 km öster om nuvarande tätort.

Efter att stationshuset byggts har Hallsberg utvecklats till ett stationssamhälle. I allmänhet brukar Hallsberg betraktas som Sveriges viktigaste järnvägsknut som ett resultat av att Västra stambanan mellan Sockholm och Göteborg och godsstråket genom Bergslagen korsar varandra här.

Det egentliga uppsvinget för Hallsberg kom dock när den av Johan Thermoenius grundade industrin flyttades hit från Torshälla. Produktionen omfattade i början byggnadsmide men inriktades efterhand uteslutande på tröskverk, sädesrensare med mera. AB Johan Thermoenius verkstäder var internationellt kända.

Andra delar av det som idag är Hallsbergs kommun har betydligt äldre rötter än centralorten. Här kan bl a nämnas de båda fornborgarna Tarsta borg och Åmehälla borg söder om Sköllersta samt herggårdslandskapet vid Bo öster om Hjortkvarn som är känt sedan medeltiden.

Kommunens område motsvarar socknarna: Bo, Hallsberg, Sköllersta, Svennevad och Viby. I dessa socknar bildades vid kommunreformen 1862 landskommuner med motsvarande namn.

I Hallsbergs landskommun inrättades 1883 Hallsbergs municipalsamhälle, vilket upplöstes när det 1908 ombildades till Hallsbergs köping. I området fanns även Pålsboda municipalsamhälle från 1941 till 1957, Östansjö municipalsamhälle från 1943 till 1955 och Vretstorps municipalsamhälle från 1945 till 1955.

Vid kommunreformen 1952 skedde olika sammanslagningar av kommunerna.

1963 inkorporerades i köpingen Hallsbergs landskommun och 1965 Viby landskommun. Hallsbergs kommun bildades vid kommunreformen 1971 av Hallsbergs köping och Sköllersta landskommun där Hallsberg sedan dess är centralort. Efter dessa förändringar, som var en del av landsomfattande kommunreformer, erhöles kommunen i stort nuvarande gränser. Återkommande gränjusteringar med Kumla kommun har dock skett även senare, senast på 2000-talet.

Hallsbergs tätort ligger precis på gränsen till Kumla kommun vilket har varit och fortfarande är problematiskt när norra delen av orten ska expandera och utvecklas.

3.1.2 Hallsbergs kommun

Hallsbergs kommun har idag ca 15 500 invånare. Av dessa bor ca 50 % i centralorten Hallsberg, ca 25 % i de fem övriga större tätorterna och ca 25 % på landsbygden. Folkmängden i kommunen minskade från ca 17 250 invånare runt 1980 till ca 15 200 år 2012 men har därefter ökat igen med några hundra invånare till 15 415 (2015-06-30, vilket är 145 av 290 kommuner i Sverige).

Befolkningstätheten är ca 24 invånare/km².

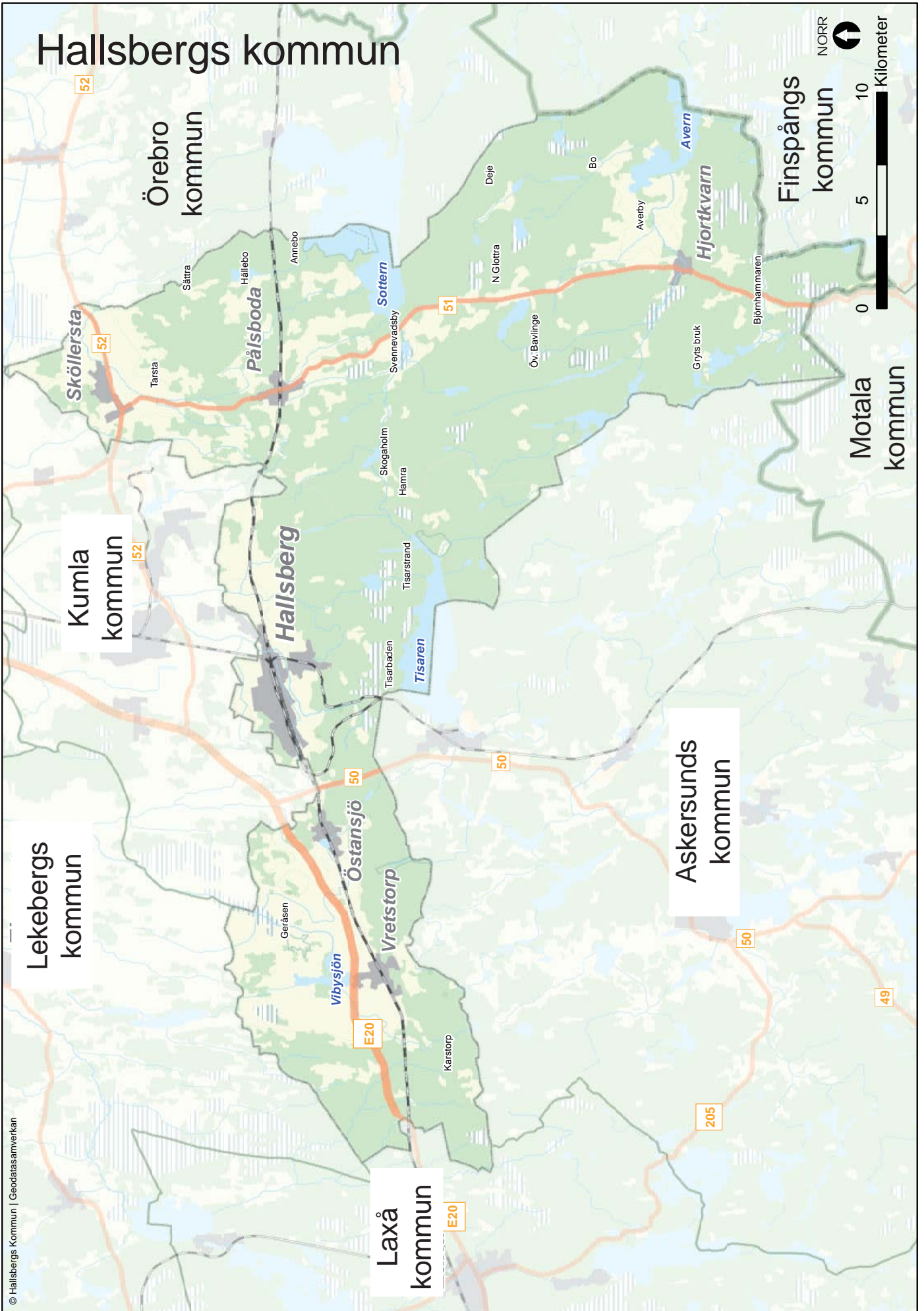
Kommunens totala areal är 670 km² (154 i Sverige) varav 637 km² är land och 33 km² är vatten.

Av de övriga större tätorterna är Pålsboda störst med ca 1 600 invånare, Sköllersta har ca 1 100, Östansjö och Vretstorp båda ca 850 och Hjortkvarn drygt 200 invånare. Till de mindre tätorterna brukar räknas Svennevad och Björnhammar.

3.1.3 Centralorten Hallsberg

Hallsberg utgör såväl länsdelscentrum som kommuncentrum men mest känd som ett stationssamhälle och järnvägsknut. Detta präglar ortens långdragna form utmed

Hallsbergs kommun

© Hallsbergs Kommun | Geodatasamverkan

båda sidor av den östvästliga järnvägen. På södra sidan finns ortens centrum och en stor del av bostadsbebyggelsen medan den norra sidan i högra utsträckning består av industri- och lager men även en hel del bostäder.

I Hallsberg finns bl a Alléskolan som är hela södra länets gymnasieskola, delägd tillsammans med Askersund och Laxå.

I Hallsberg bor drygt 7 500 invånare och här finns huvuddelen av kommersiell och offentlig service i kommunen. Utöver järnväg och rangerbangård bör särskilt omnämnas alla logistikföretag som lokaliserats till Hallsberg p g a det generellt goda kommunikationsläget.

För att dra nytta av centralortens fördelar vad gäller kommunikationer och att generellt stärka ortens karaktär är det viktigt att tillåta förtätning i de centrala delarna. I det sammanhanget ska även högre byggnader, över 10 våningar, kunna prövas i lämpliga lägen.

3.2 Natur och kultur i Hallsbergs kommun

3.2.1 Natur- och kulturmiljöer

Naturen i Hallsbergs kommun är omväxlande. Här finns allt från vidsträckta skogsområden på kuperad bergig terräng till öppna flacka jordbrukslandskap, olika typer av våtmarker och många sjöar och vattendrag. I kommunen finns ett flertal områden med höga naturvärden som hyser sällsynta och hotade arter.

Hallsberg är till större delen beläget på en rullstensås, Hallsbergsåsen, som löper i öst-västlig riktning.

Den norra delen av kommunen är en del av Närkeslätten med ett öppet kulturlandskap, delvis plant men på sina håll även kuperat. Norr om Vretstorp och Viby kan särskilt nämnas det sk ”Etternärke” med det av isälvsavlagringar, drumliner, präglade landskapet. Nära Östansjö ligger de spektakulära Dovra sjöar som skapats ur en sprickbildning i berggrunden.

I öster fortsätter kulturlandskapet från Sköllersta och söderut mot Pålshoda och Svennevad och kulturmiljöerna vid Bo ska nämnas särskilt.

I den södra delen av kommunen dominerar annars skogsmark med inslag av lätt bergiga partier. Mellan Tisaren, Svennevad och Hjortkvarn finns relativt stora orörda områden.

Tisaren ska även nämnas utifrån att här finns en stor andel fritidsbebyggelse och att området är viktigt ur natur- och rekreatonssynpunkt.

Järnvägen och den stora bangården dominerar samhället. Den ger en tudelning som är svår att överbygga, men ger också Hallsberg dess identitet. Byggnader som ska omnämnas särskilt är stationshuset, järnvägshotellet, lokstallarna med överliggningshuset samt Bergööska huset.

Strax utanför Sköllersta finns två fornborgar, Tarstaborg och Åmehälla borg, och här finns också en av de få kvarvarande kvarnarna som drevs av både vatten och vindkraft, Kånsta kvarn. Viby kyrka och Sköllersta kyrka är sevärda kulturbyggnader.

3.2.2 Levande landsbygd

Hallsbergs kommun har generellt en levande landsbygd, närmare 25 % av invånare bor utanför de 6 större tätorterna. Flest invånare på landsbygden finns i slättlandskapet i norra delen av kommunen medan den södra delen, med några undantag, är mer glest befolkad.

En fortsatt levande och bärkraftig landsbygd anses viktig för kommunens fortsatta utveckling. Privata initiativ är en förutsättning för att behålla och utveckla en levande landsbygd.

3.3 Bo och verka i Hallsbergs kommun

3.3.1 Boende och servicenivå

Boendemiljöerna i Hallsbergs kommun är varierade och följer i stort den sammansättning som finns i kommuner och orter av liknande storlek runt om i Sverige.

I huvudorten Hallsberg finns tätare och storskaligare bebyggelse i själva centrum, däremot ingen utpräglad stadsmiljö med slutna kvarter. Det finns därutöver en blandning av villa- och flerfamiljsbebyggelse med en övervikt för villor söder om järnvägen och flerfamiljshus norr om järnvägen.

Ursprunget som stationssamhälle gör såväl centrum som orten i sin helhet utdragen i öst-västlig riktning, längs med järnvägen och bangårdarna.

I de mindre tätorterna dominerar villabebyggelsen men flerfamiljshus förekommer. På landsbygden är bostadskoncentrationen störst i norr längs de stora kommunikationsstråken.

Det råder idag, hösten 2015, brist på bostäder i Hallsbergs kommun precis som i större delen av Sverige och det är en ny situation efter årtionden av överskott. Det

finns däremot ingen brist på mark för bostadsbyggande och planbredskap finns. Som för de flesta kommuner i Hallsbergs storlek och läge i landet är det finansieringen av nybyggnation som är problemet.

Servicenivån i kommunen är generellt god men den generella nationella trenden mot större enheter gäller även här. I Hallsberg finns flera dagligvarubutiker, ett hyggligt utbud av sällanköpsvaror, ett flertal restauranter och ett hotell. Av övriga tätorter har Sköllersta, Pålsboda, Hjortkvarn och Vretstorp dagligvarubutiker. Närheten till Marieberg och Örebro påverkar utbudsnivån.

Gymnasie- och högstadieskola finns i Hallsberg, Pålsboda, har låg och mellan- och högstadieskola och i Sköllersta, Östansjö och Vretstorp finns låg och mellanstadieskolor. Förskolor finns förutom i dessa tätorter även i Hjortkvarn.

Vård- och gruppbofasta finns i Hallsberg liksom vårdcentral och folktandvård.

Därutöver finns ett brett utbud av tjänster runt om i kommunen men även här med störst koncentration till huvudorten Hallsberg.

När det gäller handel är ambitionen att i Hallsberg jobba för en koncentration i centrum samt längs Samzeliigatan. I de mindre orterna har kommunen små möjligheter att påverka handel och utbud men utgångspunkten är att framförallt dagligvarubutikerna kan behållas.

3.3.2 Attraktivt läge i regionen med goda kommunikationsmöjligheter

Hallsbergs kommun har exceptionellt goda kommunikationer med andra regioner. Främst genom att Hallsberg är en av landets viktigaste knutpunkter för järnvägstrafik för såväl person- som godstransporter. Västra stambanan - den idag viktigaste pulsådern mellan Stockholm och Göteborg - korsas i Hallsberg av Godsstråket genom Bergslagen med direkt trafik vidare till kontinenten.

En liknande korsning sker mellan Europavägarna E18 och E20 i Örebro kommun ca 10 km norr om kommungränsen. Dessutom strålar riksvägarna 50, 51 och 52 ut från Europavägarna genom kommunen i flera väderstreck.

De sex större tätorterna har alla tillgång till kollektivtrafik med buss.

Mitt i länet ligger Örebro flygplats på bekvämt avstånd med bil och buss från samtliga orter i Hallsbergs kommun.

3.3.3 Näringslivets sammansättning

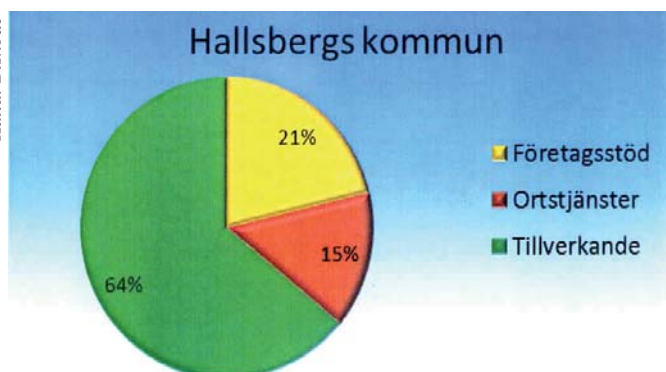
Det finns ca 1 200 aktiva företag i kommunen och näringslivet bör betraktas som tämligen diversifierat.

De mest tongivande företagen har koppling till Hallsberg som järnvägsknut och tillhör därmed logistiksektorn.

Här kan nämnas Trafikverket, Green Cargo, Post Nord's brevsorteringsterminal och Ahlsell logistikcentrum. Hallsbergsterminalen har utvecklats till en av de tre

foto: Bosse Björk

Andelen företagsstöd och ortstjänster ligger förhållandevis lågt vilket dock är vanligt i landsortskommuner.

största kombiterminalerna i landet, oräknat de som finns i hamnområden, vilket innebär en god grund för nyetablering av verksamheter med inriktning på lager och distribution.

Bland övriga industrier finns Volvos hyttillverkning för hjullastare och dumprar samt Atria (Lithells) i Sköllersta. Huvuddelen är mindre företag som verkar inom en rad branscher.

Hallsberg har i stor utsträckning ett traditionellt näringsliv inom tillverkning och logistik medan tjänstesektorn är mer blygsam och här finns de flesta arbetstillfällena i den offentliga sektorn.

Handeln påverkas tydligt av närheten till Örebro och Mariebergs köpcentrum, särskilt när det gäller sällanköpsvaror.

3.3.4 Nöje och aktiv fritid

Hallsberg erbjuder som länsdelscentrum ett gott utbud av möjligheter till förströelse och aktiv fritid. Här ska särskilt nämnas Alléhallen med dess simhall samt bio och teater i Alléskolans aula.

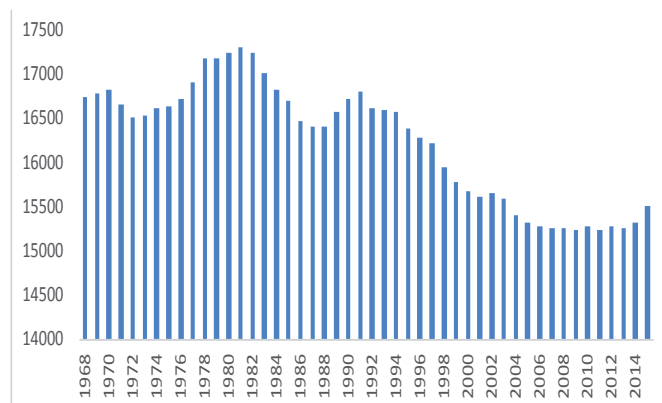
Det finns ett aktivt föreningsliv inom både kultur och idrott, med ca 120 föreningar registrerade.

Flest utövare finns inom idrotten med bl a lag inom fotboll, hockey och handboll men även dans, orientering och bågskytte. Några stora idrottscuper hålls varje år. Det finns även många föreningar med olika typer av kulturinriktning. Flera marknader och andra större evenemang hålls varje år i kommunen.

Tisaren och området norr därom är uppskattat för fritid och rekreation, både kopplat till vatten och naturupplevelser i övrigt. Här finns bl a Tisarbadens camping som även är en populär badplats sommartid.

3.4 Befolkning

I Hallsbergs kommun bor (juni 2015), 15 450 invånare. Hallsberg har under ca 30 år haft ett vikande invånarantal men de senaste åren har detta vänt till en positiv befolkningstrend.

Befolkningsutveckling i Hallsbergs kommun sedan 1968.

Efter att ha toppat år 1981 med ca 17 250 har antalet invånare i kommunen minskat till 15 250 år 2010, d v s ca 2 000 personer eller drygt 11 %.

Den här utvecklingen har Hallsberg delat med många kommuner i länet som tappat befolkning medan framförallt Örebro växt. Med tanke på Hallsbergs goda läge vad gäller kommunikationer och en förhållandevis god arbetsmarknad får tappet betraktas som stort.

Från 2012-2013 har dock trenden vänt och Hallsberg har precis som nästan alla andra kommuner i länet börjat öka sitt invånarantal. Huvudskälet till trendbrottet är invandring men också i kombination med att Örebro stad växer snabbare än bostadsproduktionen hinner med. Befolkningsökningen spiller alltså över på omgivande kommuner på ett sätt som inte skett tidigare. Nyproduktion av 110 lägenheter i Hallsberg de senaste åren är en bidragande orsak till befolkningsökningen.

Under 2015 har en exceptionell flyktingström (främst från Syrien och Afghanistan) nått Sverige som gör framtidens befolkningsutveckling mycket svår att sätta om. Gångse beräkningsmodeller som bygger på statistik kan mycket väl ha försatts ur spel vilket ska beaktas när nedanstående prognoser läses.

Den officiella befolkningsprognosen för Hallsbergs kommun, enligt SCB juni 2015, visar på en ökning till drygt 16 000 fram till 2025, vilket också är målbilden för t ex bostadsförsörjningen. Den aktuella åldersfördelningen i

Hallsbergs kommun skiljer sig inte markant från snittet för hela Sverige. Andelen barn 0-6 år är något högre, andelen unga 20-44 något lägre och andelen invånare i ålderskategorierna 45-79 år något högre.

Befolkningsprognosen visar att andelen äldre över 80 år ökar från ca 850 idag till ca 1 100, år 2025, en ökning med närmare 30 %. Som grundtrend följer det utvecklingen i riket.

Såväl in- som utflyttning har under 2000-talet legat på runt 900 personer per år. Ett litet men positivt flyttningsnetto förväntas för de närmaste åren.

Hallsberg

Hallsbergs tätort består idag av drygt 7 500 invånare och har efter 30 år av vikande befolkning ökat med några hundra invånare de senaste åren. Enligt prognosen fram till 2025 förväntas en befolkningsökning med ca 700 personer.

Pålsboda

Pålsboda tätort består av ca 1 600 invånare och har haft en vikande trend under ca 30 år. Enligt nuvarande prognoser förväntas ingen betydande förändring fram till 2025.

Sköllersta

Sköllersta tätort består av ca 1 100 invånare och har haft en i stort sett oförändrat invånarantal de senaste 30 åren. Enligt nuvarande prognoser förväntas en måttlig tillväxt fram till 2025.

Östansjö

Östansjö tätort består av ca 860 invånare som haft en något vikande befolkningsunderlag de senaste 30 åren. Enligt nuvarande prognoser förväntas ingen markant förändring, möjligen en svag nedgång, fram till 2025.

Vretstorp

Vretstorp tätort består av ca 830 invånare och har haft en minskande befolkning sedan 1960-talet. Enligt nuvarande prognoser förväntas en viss tillväxt fram till 2025.

Hjortkvarn

Hjortkvarns tätort består av ca 210 invånare och har haft en markant befolkningsminskning sedan 1980. Enligt

nuvarande prognoser förväntas ingen tydlig förändring, möjligen en svag nedgång, fram till 2025.

Levande landsbygd

Strax under 25 % av kommunens befolkningen bor utanför de sex stora tätorterna. Delar av kommunen utgörs av kulturlandskap med med större befolkningstäthet. I andra delar är bebyggelse och invånarantal mer sporadiskt och glest spritt.

Inga större förändringar i befolkningshänseende förväntas den kommande 10-årsperioden, möjligen med undantag av områdena längs Tisarens norra strand där permanentning av fritidshus förväntas leda till ett ökat antal fast boende i kommunen.

Kommunens ställningstagande/ kommentar

Grundläggande planeringsförutsättning utgår från en befolkningsökning med 70 personer per år för den närmaste 10-årsperioden och att större delen av denna befolkningsökning torde ske i Hallsberg men att aktivt stödja utveckling även i övriga tätorter såväl som övrig landsbygd.

För att stärka centralortens karaktär bör högre byggnader, över 10 våningar, kunna medges i lämpliga centrala lägen.

Kommunen ska genom aktiv marknadsföring och god planberedskap stimulera inflyttning till kommunen och minska utflyttningen.

Påtagliga och andra noterbara konsekvenser

Även om kommunen inte avser att styra befolkningsutvecklingen aktivt till vissa orter och platser förväntas huvuddelen av befolkningsökningen ske i Hallsberg som har de bästa förutsättningarna avseende kollektivtrafik och bra förutsättningar avseende arbetsplatser och service. Den befolkningsökning som genereras utanför centralorten är viktig för att utveckla dessa tätorter och behålla en levande landsbygd varför initiativ ska behandlas i positiv anda oavsett var i kommunen de tas, oaktat om vissa lägen kan innebära större utmaningar vad gäller kommunal service.

3.5 Vision, planer och måldokument för Hallsbergs kommun

3.5.1 Värdeord och vision

”Glädje, driv och öppenhet”

I samband med framtagandet av en vision för kommunen, formulerades tre värdeord. Värdeorden ska ligga till grund för allt arbete som görs i kommunens organisation.

”I Hallsbergs kommun är alla välkomna, oavsett vem man är, var man kommer från och vart man är på väg. Den trivsamma blandningen av landsbygd, natur och samhällen erbjuder livskvalitet och upplevelser för alla. Det lokala näringslivet visar framåtanda och drivkraft, och utvecklar både region och individer. Våra goda kommunikationer med omvärlden skapar möten och formar Hallsberg till en kommun som alltid är vaken. De kommunala verksamheterna verkar nära individen, erbjuder ett professionellt bemötande och är lyhörda för idéer och synpunkter. Vi ser positivt på framtiden och tar långsiktigt ansvar för nuvarande och kommande utmaningar.”

Hallsbergs kommun har under 2014 utvecklat en vision

för kommunen. Visionen är avsedd att gälla kommunen som geografiskt område, vilket innebär att den är tänkt att kunna nyttjas även av verksamheter som kommunen som organisation inte råder över. Kommunen arbetar utåtriktat för att lägga grunden för visionens mottagande, och styr sin egen verksamhet i linje med dess intentioner. Visionen påverkar ställningstaganden inom den fysiska planeringen på flera sätt.

3.5.2 Fyra strategiområden

Baserat på innehållet i kommunens nya vision, har kommunfullmäktige antagit fyra strategiska områden för kommunen. De strategiska områdena pekar ut riktningen för strategiskt arbete i kommunens organisation och kan ge direktiv för flera viktiga ställningstaganden inom fysisk planering.

Hållbar kommun

Hallsbergs kommun ska vara ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart samhälle, där människors livskvalitet ökar utan att det påverkar vår gemensamma miljö. Grunden för en stark välfärd är ordning och reda i kommunens ekonomi. Därför är det av stor vikt att den kommunala ekonomin präglas av överskott i goda tider som kan användas för att minska påfrestningar i lågkonjunkturer. För att varje skattekrona ska användas optimalt är det av vikt att kommunens arbete präglas av öppenhet och tydlighet.

Kommunen ska aktivt arbeta för att få fler i arbete. Det kan göras via aktivt arbete för att nya företag ska etablera sig i kommunen och antalet nystartade och växande företag ska öka. Vidare kan det ske genom att utveckla samverkan mellan näringsliv och skola i syfte att uppnå bättre matchning mellan människors kunskaper och arbetslivets behov. En del i detta arbete är att kommunen erbjuder praktikplatser inom sina verksamheter.

Alla människor ska känna sig trygga i kommunen. Vår offentligt finansierade välfärd ska inte lämna någon utanför, oberoende av etnisk och religiös tillhörighet, kön eller ålder, utan ska anpassas utifrån den enskildes behov. Genom en medveten samhällsplanering ska en blandad bebyggelse skapas, inte minst för att bidra till ett inkluderande samhälle präglad av mångfald och tolerans. Vi ska aktivt arbeta mot alla former av diskrimineringar på kommunens arbetsplatser och därigenom vara ett föredöme för andra arbetsgivare.

Utsläppen av växthusgaser ska minska. Kommunens verksamheter ska vara föregångare och fasa ut användningen av fossila bränslen. Hallsbergs kommun ska arbeta för att minska vår klimatpåverkan och skapa förutsättningar för invånarna att också göra det. Användningen av produkter och material som innehåller farliga kemikalier ska minska.

Livslångt lärande

Det livslånga lärandet är basen för Hallsbergs kommuns utbildningssystem som börjar med förskola, via grund- och gymnasieskola till högskola och andra former av vuxenutbildning. Allas lika rätt till en bra utbildning är en förutsättning för ett samhälle där alla får ett gott liv. Alla kommunens verksamheter ska verka för att lärandet fortsätter genom hela livet, såväl under som efter arbetslivet. Vår förmåga att utveckla välfärden hänger ihop med hur vi kan göra vår kommun attraktiv för dem som redan bor här och öka inflyttningen till kommunen. En bra förskola och skola är en viktig del i det arbetet.

Allas inflytande

De kommunala verksamheterna verkar nära individen, och ska erbjuda ett professionellt bemötande och vara lyhörda för idéer och synpunkter. Hallsbergs kommun ska ha ett väl utvecklat synpunkts- och klagomålssystem. De som berörs, t ex invånare eller medarbetare, ska ges möjlighet till inflytande vid större förändringar. Kommunen omfattas av sex tätorter som alla på olika

sätt bidrar till framgång och utveckling för människorna i hela kommunen. Tillsammans med invånarna i dessa tätorter, med omkringliggande landsbygd, ska kommunen arbeta för ett ökat lokalt engagemang och inflytande.

God service

De kommunala verksamheterna ska kommunicera tydligt och öppet. Kommunen ska fortsätta att arbeta med att utveckla informationen till våra invånare.

Kommunen ska utöka möjligheten för invånarna att ta del av den kommunala servicen efter kontorstid.

Kommunen ska utöka möjligheterna till mer flexibel omsorg på de tider då efterfrågan finns.

3.5.3 Hur översiktsplanen kan hjälpa oss arbeta för visionen och de utpekade strategiområdena

Ur kommunens visionsförklaring och beskrivningarna av de strategiska områdena, kan en rad olika tolkningar som påverkar den fysiska planeringen av kommunen göras.

Processen

Hallsbergs kommuns ambitionsnivå när det gäller demokrati och förankring är hög. Det ställer särskilda krav på processen kring att ta fram en översiktsplan. I underlagsarbetet har en rad träffar skett med både tematiska och geografiska fokusgrupper. Ett omfattande samrådsskede har genomförts, där materialet sänts ut i flera omgångar för att inhämta synpunkter från aktörer i Hallsbergs hela kommun. Alla inlämnade synpunkter har lästs, redovisats och besvarats.

Ett återkommande tema är att hela kommunen ska leva och att alla i kommunen ska behandlas rättvist. I översiktsplanens skala har det översatts till att översiktsplanen ska möjliggöra utveckling i alla kommunens tätorter, oavsett deras storlek eller bedömda tillväxt.

Den blandade och trivsamma staden

Både vision och strategiska områden nämner kvaliteten hos den blandade småstaden, med närhet till natur och möjlighet till god livskvalitet. Översiktsplanen undviker därför i viss mån att peka ut enskilda stora homogena bostads- eller verksamhetsområden. Istället utpekas utredningsområden lämpliga för utbyggnad av en blandad tätort. Översiktsplanen syftar till att bostäder, icke-störande verksamheter och olika servicefunktioner så långt

lämpligt ska kunna blandas i områdena för att ytterligare stärka småstadens goda kvaliteter. Det framgår tydligt i respektive tätortsfördjupning.

I linje med visionen om den goda livskvaliteten, förespråkar översiktsplanen bl a att vissa infrastrukturanläggningar omarbetas för friluftslivets ändamål i samband med några större framtida projekt. Det har samband med Trafikverkets stora investeringar kring väg och järnväg, där kommunen deltar som en part.

Ett blomstrande näringsliv

För att infria visionen om det blomstrande och växande näringslivet, måste översiktsplanen erbjuda ett generöst svängrum för verksamheterna att utvecklas. Översiktsplanen pekar ut stora ytor möjliga för ny verksamhet, med god spridning över kommunens alla delar.

Översiktsplanen påpekar Hallsbergs infrastrukturellt gynnsamma läge och erbjuder fortsatt goda utvecklingsmöjligheter av kommunikationerna.

Den hållbara kommunen

Hållbarhetsfokuset är starkt i visionen, och har utsetts som ett eget strategiskt område. Översiktsplanen ska fånga upp ambitionen på flera sätt. Dels lämnar planen stora möjligheter för alla som vill bedriva förnyelsebar energiproduktion. Dels sätter planen en standard för hur dagvatten ska hanteras i samband med bygg- eller anläggningsprojekt inom kommunen som geografiskt område.

Planen föreslår utbyggnad av tätorterna i lägen som kan dra nytta av befintlig infrastruktur och erbjuda de nya boende möjligheter att resa kollektivt. Att ytterligare bebygga områden med god infrastruktur bidrar till både ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Ett sätt att fånga upp ambitionen är att utpeka områden lämpliga för utveckling av tågstopp inför sådana satsningar på regional nivå.

Arbetet med Vätternvatten och de stora satsningar på den tekniska infrastrukturen som det medför, fångas upp i planen.

3.5.3 Gällande översiktliga planer

Förutom den övergripande översiktsplanen för Hallsbergs kommun som antogs den 16 maj 2011 finns ett tematiskt tillägg till översiktsplanen som rör vindkraft.

Översiktsplan (ÖP) för Hallsbergs kommun – 2010-2020 (2011).

ÖP:n ersätts i sin helhet genom att det förslag till översiktsplan som nu är under handläggning antas och vinner laga kraft.

Tematiskt tillägg för vindkraft i Hallsbergs kommun (2011)

Detta tematiska tillägg till översiktsplanen (TÖP) syftar till att skapa ett långsiktigt och konsekvent förhållningssätt till vindkraftetableringar i kommunen, för att undvika att behandla varje enskilt ärende för sig utan att vara medveten om vad det sammanvägda resultatet av alla verk kan komma att bli. Alla typer av vindkraftverk behandlas i det tematiska tillägget men framför allt avses stora verk och anläggningar eftersom dessa har en större miljöpåverkan.

Gällande TÖP för vindkraft kommer behållas. I TÖP:en har fem områden identifierats som mer intressanta för vindkraft och som samtidigt har få konkurrerande intressen. Två områden söder om Vretstorp, ett område nordost om Pålsboda och två mellan Svennevad och Hjortkvarn, längs gränsen mot Örebro kommun.

Det finns inga fördjupade översiktsplaner (FÖP:ar) i Hallsbergs kommun, inte heller några planprogram av strategisk art.

3.5.4 Detaljplaner och områdesbestämmelser

Det finns idag (2015) närmare 400 detaljplaner och områdesbestämmelser som reglerar mark- och vattenanvändningen i Hallsbergs kommun. Av dessa rör drygt hälften Hallsbergs tätort, närmare sjuttio Pålsboda, ett 25-tal vardera i Sköllersta, Östansjö och Vretstorp, ett tiotal Hjortkvarn och vid Tisaren medan övriga är spridda på några småorter och vid några sjöar. Detaljplaner och områdesbestämmelser är laga handlingar som inte upphävs eller förändras till sitt innehåll och syfte genom att den nya översiktsplanen antas. Översiktsplanen kommer däremot att ange riktlinjer när nya detaljplaner ska handläggas i framtiden eller när gällande detaljplaner ska ändras eller ersättas.

När en detaljplan upprättas, ersätts eller ändras ska de som är närmast berörda alltid ges möjlighet att ta del av och kunna ge synpunkter på förslaget. Detta ingår inte i den nu aktuella processen med översiktsplanen.

En tydlig, väl genomarbetad och aktuell översiktsplan är till stor hjälp för såväl framtida detaljplanearbete som att snabbt kunna ta ställning till etablering och byggprojekt som kräver bygglov.

3.5.5 Kommunala måldokument

Naturmiljöprogram

Sedan 2014 finns dokumentet ”Värdefulla naturmiljöer i Hallsbergs kommun”, vars syfte är att beskriva och lyfta fram värdet av dessa naturområden. Förhoppningen är att programmet kan bidra till att förbättra naturvårdsarbetet inom kommunen och utgöra en inspirations- och kunskapskälla för alla naturintresserade.

Flera av de miljömål riksdagen och Hallsbergs kommun satt upp är direkt relaterade till naturvärden, så som *God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv. Myllrande våtmarker samt Levande skogar*. Naturmiljöprogrammet bidrar till att ge en samlad bild över vad som behövs för att arbeta i linje med miljömålen.

Kulturmiljöprogram

Det finns två dokument, båda från 2004, som beskriver kulturmiljöer runt om i kommunen och även innehåller riktlinjer för bevarande. Dels ”Värdefulla kulturmiljöer i Hallsbergs kommun som är uppdelat med utgångspunkt från de fem socknarna, dels ”Värdefulla bebyggelsemiljöer i Hallsberg” som behandlar Hallsbergs tätort.

Kulturplan

En kulturplan ”Kultur lyfter Hallsberg” från 2012 beskriver hur Hallsberg ska jobba med kulturfrågor.

Avfallsplan

Alla kommuner är enligt lag skyldiga att ha en renhållningsplan. Hallsbergs avfallsplan antogs 2007 och gäller tills vidare. Avfallsplanen ska vara ett styrinstrument för att kretsloppsanpassa avfallshanteringen i kommunen. I Hallsbergs kommun är det Sydnärkes kommunalförbund som har hand om sophämtning och återvinningscentraler.

Miljöpolicy

Kommunen har en miljöpolicy som är antagen 1998. Ett arbete med en miljömålsplan är initierat.

Jämställdhetsplan

Hallsbergs kommun ska vara en attraktiv arbetsplats för nuvarande och morgondagens arbetstagare vilket bl a innebär att främja kvinnors och mäns lika rättigheter i arbetslivet. Jämställdhetsarbetet syftar till att uppnå förändrade attityder och ökad jämställdhet. Jämställdhetsplan utgår från Diskrimineringslagen (2008:567).

VA-plan

En VA-plan (utbyggnadsplan för vatten och avlopp) är under framtagande.

Näringslivsprogram

Kommunen antog 2015 ett nytt näringslivsprogram som pekar ut 6 målområden som ska prioriteras för att skapa ett starkare näringsliv i kommunen. Programmet innehåller fastslagna indikatorer som ska följas upp för att verifiera att arbetet ger önskad effekt.

Kommunens ställningstagande/ kommentar

Kommunen bedömer att översiktsplanen och ovan beskrivna måldokument stöder varandra eller i allt väsentligt inte står i konflikt med varandra. Kommunen ska följa kopplingen mellan olika måldokument och ÖP framöver men någon ytterligare fördjupning inom ramen för ÖP bedöms inte nödvändig.

Det tematiskt tillägg (TÖP) för vindbruk som antogs 2011-05-16 behålls oförändrad med de riktlinjer som anges där. De båda nya riksintresseområdena för vindbruk ska dock beaktas utöver planens övriga slutsatser.